

Nr 160.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition ang. anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1919 under tredje huvudtiteln för bestridande av kostnader för utförande av vissa demoleringsarbeten å Åland.

Enligt uppgift i tidningarna läser en proposition förliden gårdag avlämnats till riksdagen om ett anslag på 700,000: — kronor utgörande Sverges beräknade andel i kostnaderna för enligt regeringsavtal mellan Finland, Tyskland och Sverige överenskommen demolering av befästningarna på Åland. Denna proposition, som läser remitterats omedelbart i första kammaren och i den andra denna dag, uppgives redan i går och i dag hava enligt på förhand träffat arrangemang behandlats och avgjorts av sammansatt stats- och lagutskott för att om allt går efter beräkning slutligen avgöras enligt regeringens önskan i morgon fredag efter endast en bordläggning. Ännu i dag på middagen var propositionen icke ens utdelad i riksdagen, i varje händelse icke till första kammarens medlemmar.

Det förtjänar anmärkas att den traktat, som leder till förenämnda konsekvenser i anslagsavseende, icke blivit på något sätt bragt till riksdagens ledamöters kännedom än mindre underställd deras omdöme. Möjligen har saken någon gång varit före i hemliga utskottet — därom vet det vanliga folket och dess representanter ingenting. Vad som är visst är emellertid, att tidens krav på parlamentets deltagande i viktiga utrikespolitiska avgöranden och i all synnerhet sådana, som draga med sig avsevärda ekonomiska konsekvenser, lämnats även i detta fall alldeles obeaktade. Ja, riksdagens ledamöter ha till och med nu vid det slutliga avgörandet inom riksdagen satts ur spelet på ett så fullkomnat sätt, vartill jag under min långa riksdagserfarenhet icke upplevat någon motsvarighet.

För ett vanligt förstånd synes själva saken lindrigast sagt tvivelaktig. Ett nyktert överbäggande av ämnet under belysning av den nya tidens nya förhållanden hade verkligen här om någonsin varit på sin plats. Efter världskriget måste man hoppas och tro på att folken fått nog och att de gamla krigens tid måste vara förbi sedan jäsningen hunnit lägga sig så småningom. I varje händelse måste för det mycket oförmodade fall, att besittningen av Åland då skulle innebära någon synnerligen betydelsefull faktor, de nuvarande befästningarnas vara eller icke vara framstå såsom skäligen likgiltig. Om en makt disponerar över en flotta som möjliggör Ålands besättande eller på grund av territorialrätt vid krigets utbrott innehar dess område och kan dit föra folk och materiel, visar ju världskriget att erforderliga militära försvarssystem i en handvändning kunna åstadkommas och bli va t. o. m. mera effektiva än omsorgsfullt utförda befästningsbyggnader i den gamla stilen.

Blott dessa verk bli dësarmerade må de gärna stå kvar som ett historiskt minnesmärke. Det gör sannolikt varken till eller ifrån det allra minsta i händelsernas förlopp. Hela detta ärendes sakliga innehåll och formella behandling är en gest synes mig ur den gamla militarismens och den sekreta diplomatiens föreställningskrets, oberörd av världskrigets mellankomst med bud om nya tider.

Det är så mycket mer upprörande att nu tvingas till detta ytterligare gagnlösa med otroligt intresse och enastående snabbhet expedierade offer på den gammalmilitära statskonstens altare, som det är omöjligt att uppbringa en slant för alla dem, som dagligen påminna om en torva att bruka i det egna landet men få gå och vänta i årtionden på ett aldrig vaknande intresse hos statsmakterna att någon gång hjälpa dem.

Den andra propositionen om rätt att för ändamålet föra värnpliktige utom landet är beroende av anslagets beviljande och behöver därför icke göras till föremål för särskild motion.

På grund av vad sålunda anförts, och då annan utväg ej på grund av ärendets behandling lämnats riksdagens ledamöter öppen, nödgas jag hemställa:

1:o) att regeringspropositionen om ett anslag på 700,000 kronor för demolering av befästningarna på Åland icke måtte vinna riksdagens bifall såsom innefattande, i sak ett fortsatt bortkastande av penningar utan någon begriplig nytta på bekostnad av jordens odling och andra styvmoderligt behandlade produktiva ändamål, samt i formen för propositionens behandling

ett lika obegripligt åsidosättande av folkrepresentanternas prövningsrätt;

2:o) att riksdagen ville i stället anhålla, att Kungl. Maj:t — oberoende av den vilande frågan om ålandsbefolkningens önsknings beträffande dess statliga samhörighet — måtte inleda internationella förhandlingar om en allmän överenskommelse att befästningar på Åland ej få vidare uppföras eller brukas och att de redan befintliga befästningsanläggningarne, vederbörligen demonterade från krigsredskap, sålunda hädanefter äro att betrakta allenast som historiska minnesmärken.

Stockholm den 19 mars 1919.

Carl Lindhagen.
